

Наукові інтереси: впровадження сучасних інноваційних технологій в освітній процес підготовки майбутніх учителів початкової школи.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR
ALIEKA Halyna Ihorivna – Doctor of Philosophy in Educational and Pedagogical Sciences, senior lecturer of the

Department of Computer Science and Applied Mathematics, Kryvyi Rih State Pedagogical University.

Scientific interests: introduction of modern innovative technologies in the educational.

Стаття надійшла до редакції 18.09.2024 р.

УДК: 373.5.016:54

DOI: 10.36550/2415-7988-2024-1-216-87-91

БАБЕНКО Тетяна Василівна –

кандидат педагогічних наук,
доцент, доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти
Центральноукраїнського державного університету
імені Володимира Винниченка
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5085-2779>
e-mail: babenkot80@gmail.com

РОЗВИТОК ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВИХОВАНЦІВ У ПОЗАШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

У зв'язку з необхідністю підготовки нового покоління молодих фахівців, здатних швидко та якісно розв'язувати складні завдання, не за шаблоном, а творчо, виявляючи професіоналізм та конкурентоспроможність завдання формування дослідницької компетентності гостро постало як перед педагогічною наукою, так і перед практикою освіти.

В статті визначена сутність дослідницької компетентності вихованців як інтегральна особистісна якість, що виражається в усвідомленій готовності та здатності самостійно освоювати та отримувати системи нових знань у результаті перенесення смислового контексту діяльності від функціонального до перетворювального, базуючись на засвоєній сукупності знань, умінь, навичок та способів діяльності. З'ясовано, що дослідницька діяльність учнів - мотивована, самоорганізована діяльність, обумовлена логікою наукового дослідження та особистісним ставленням до розглянутої проблеми, спрямовану отримання нового знання; готовність учнів до дослідницької діяльності як складне, цілісне психічне освіту, що включає мотиваційно-потребнісний, когнітивний та діяльнісно-практичний компоненти.

Встановлено взаємозв'язок дослідницької діяльності та дослідницької компетентності та взаємовплив їх один на одного. З одного боку дослідницька діяльність здійснюється ефективно, якщо людина має дослідницьку компетентність, а з іншого дослідницьку компетентність формується в умовах дослідницької діяльності.

Визначено, що становлення дослідницької компетентності відбувається через дослідницьку діяльність для здійснення якої необхідна організація освітнього процесу, що ставить учня в позицію дослідника, який оволодіває універсальними способами пізнавальної діяльності, значущими за межами конкретного змісту.

Виявлено та охарактеризовано показники (сформована здатність до цілепокладання, цільового виконання та рефлексії в дослідній діяльності) та рівні розвитку дослідницької компетентності (оптимальний, допустимий, недостатній).

Ключові слова: дослідницька компетентність вихованців, дослідницька діяльність, позашкільна освіта, зміст освіти, показники, рівні.

BABENKO Tetyana Vasylivna –

candidate of pedagogy, Associate Professor of the Department of Pedagogy and Special Education of the Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5085-2779>
e-mail: babenkot80@gmail.com

DEVELOPMENT OF RESEARCH COMPETENCE OF EDUCATORS IN OUT-OF-SCHOOL EDUCATION

In connection with the need to train a new generation of young specialists who are able to quickly and qualitatively solve complex tasks, not according to a template, but creatively, showing professionalism and competitiveness, the task of forming research competence has become acute both for pedagogical science and for the practice of education.

The article defines the essence of students' research competence as an integral personal quality, which is expressed in the perceived readiness and ability to independently master and acquire systems of new knowledge as a result of transferring the semantic context of activity from functional to transformative, based on the acquired set of knowledge, abilities, skills and methods of activity. It was found that the research activity of students is a motivated, self-organized activity, determined by the logic of scientific research and personal attitude to the problem under consideration, aimed at obtaining new knowledge; students' readiness for research activity as a complex, holistic mental education, which includes motivational-necessary, cognitive and activity-practical components.

The relationship between research activity and research competence and their mutual influence on each other has been established. On the one hand, research activity is carried out effectively if a person has research competence, and on the other hand, research competence is formed in the conditions of research activity.

It was determined that the formation of research competence occurs through research activity, for the implementation of which the organization of the educational process is necessary, which puts the student in the position of a researcher who masters universal methods of cognitive activity, significant beyond the limits of specific content.

Indicators (developed ability to set goals, target performance and reflection in research activities) and levels of development of research competence (optimal, acceptable, insufficient) were identified and characterized.

Key words: research competence of pupils, research activity, extracurricular education, content of education, indicators, levels.

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. У сучасному світі, що стрімко змінюється, дослідження розглядається не тільки як вузькоспеціальна діяльність, необхідна для невеликої професійної групи науковців, а й як невід’ємна характеристика особистості, що входить до структури і уявленнь про професіоналізм та компетентність у будь-якій сфері діяльності, як стиль життя сучасної людини. Згідно Концепції «Нова українська школа» [4] сучасна школа повинна забезпечити всебічний розвиток учня, сформувати предметні компетентності та відповідні “м’які” навички (soft skills), даючи йому сучасні та актуальні знання, виховувати критичне і творче мислення, соціальну відповідальність та патріотизм. Впровадження цієї реформи передбачає, що Нова українська школа працюватиме на засадах “педагогіки партнерства”, а замість запам’ятовування фактів та понять учні набуватимуть компетентностей, затверджених Міністерством освіти і науки України [3] із врахуванням Рекомендації Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу щодо формування ключових компетенцій освіти впродовж життя [5].

Актуальність формування дослідницьких навичок зараз посилюється вимогами Болонської конвенції, згідно з якою фахівець, який закінчив заклад вищої освіти, повинен відповідати загальноєвропейському рівню, тобто. бути компетентним у своїй професійній галузі.

Отже, завдання формування дослідницької компетентності нині гостро поставлено як перед педагогічною наукою, так і перед практикою освіти. У зв’язку з необхідністю підготовки нового покоління молодих фахівців, здатних швидко та якісно розв’язувати складні завдання, не за шаблоном, а творчо, виявляючи професіоналізм та конкурентоспроможність.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У соціологічних, психологічних, педагогічних дослідженнях закладено теоретичні передумови для становлення дослідницької компетентності вихованців в освітньому процесі. Компетентнісний підхід, його психологічні та педагогічні положення, загальнонаукові категорії «компетентність та компетенція», їх сутність розкрито у роботах Л. Гриневич, О. Локшиної, О. Ляшенка, О. Овчарук, О. Пометун, Р. Шияната ін.; питання про впровадження окремих ключових компетентностей в навчально-виховний процес школярів розглядали О. Савченко, Н. Бібік, С. Трубачева, Л. Паращенко, Г. Фрейман та інші; питання розвитку дослідницької компетентності розкрито у наукових роботах М. Архіпової, Т. Байбари, Н. Любчак, І. Фролової, Н. Сосницької, В. Шарко, М. Головань, В. Яценко та ін.

Незважаючи на активний інтерес вчених до проблеми становлення дослідницької компетентності, теоретично та практично це питання залишається недостатньо вивченим. Можна констатувати, що при різноманітті підходів відсутня єдине розуміння сутності дослідницької компетентності, процесу її становлення. Не досліджені умови становлення дослідницької

компетентності вихованців, у тому числі і в умовах позашкільної освіти.

Аналіз наукових публікацій з цього питання дозволив виявити протиріччя між:

- потребою системи позашкільної освіти у науково-методичному обґрунтуванні процесу становлення дослідницької компетентності вихованців та слабкою його розробленістю;

- практикою дослідницької діяльності та її неефективністю у становленні дослідницької компетентності учнів.

Мета статті – обґрунтувати умови, що сприяють становленню дослідницької компетентності вихованців у позашкільній освіті.

Виклад основного матеріалу дослідження. Аналіз трактувань поняття «дослідницька компетентність» у різних науковців дозволяє зробити висновок, що дане поняття визначають як цілісне інтегральне утворення особистості, певний набір знань, вмінь, навичок, досвіду діяльності особистості, сформованість мотиваційних та вольових якостей, що проявляються у готовності, здатності, мотивації до дослідницької діяльності з активним використанням спеціальних та універсальних методів наукового пізнання, з метою отримання нових знань, практичному застосуванні творчого та креативного підходу в цілепокладанні, плануванні, аналізі, систематизуванні, прийнятті рішень та оцінці результатів дослідницької діяльності [2, с. 52-55].

З наведеного вище тлумачення дослідницької компетентності випливає її сутнісна характеристика як інтегральної здатності особистості, що включає смислові, світоглядні (наприклад, "навіщо мені необхідна дана компетентність"), рефлексивно-оціночні ("наскільки успішно я застосовую цю компетентність у житті") аспекти. Дослідницька компетентність, базується на сукупності знань, умінь, навичок та способів діяльності, що дозволяють людині бути в позиції дослідника по відношенню до навколишнього світу, що виражається через чутливість до проблем навколишнього світу, вміння розпізнати та розв’язати проблемну ситуацію з будь-яким довільним об’єктом або явищем оточення використовуючи для цього різні теоретичні та емпіричні джерела інформації.

Спираючись на дослідження науковців [1; 2; 6] виділимо характеристики дослідницької компетентності, що виявляють її сутність:

1. Готовність до прояву компетентності (мотиваційний аспект);

2. Володіння знанням змісту дослідницької компетентності (когнітивний аспект);

3. Досвід прояву компетентності у різноманітних стандартних та нестандартних ситуаціях (поведінковий аспект);

4. Ставлення до змісту компетентності та об’єкта її застосування (ціннісно-смисловий аспект);

5. Емоційно-вольова регуляція прояву компетентності.

Таким чином, визначаючи сутність дослідницької компетентності як компетенції, що є сукупністю взаємозалежних якостей особистості,

які дозволяють людині бути в позиції дослідника, ми дійшли визначення поняття дослідницької компетентності. Дослідницька компетентність є інтегральною особистісною якістю, що виражається в усвідомленій готовності та здатності самостійно освоювати та отримувати систему нових знань у результаті перенесення смислового контексту діяльності від функціонального до перетворювального, базуючись на засвоєній сукупності знань, умінь, навичок та способів діяльності. Дослідницька компетентність демонструє здатність до діяльності. Тому, як типові елементи дослідницької компетентності вихованця ми виділяємо здібності людини здійснювати:

- а) цілепокладання, тобто, визначення мети діяльності;
- б) цільове виконання, тобто, вибір предмета, засобів діяльності, реалізацію намічених дій;
- в) рефлексію, аналіз результатів діяльності, тобто, співвідношення досягнутих результатів із метою.

Розглядаючи характеристики ключових компетентностей стосовно дослідницької можна констатувати, що вихованець, здійснюючи дослідження, проходить свій шлях розв'язання поставленого завдання через евристичні підходи, не використовуючи відомі алгоритми. У цьому проявляється неалгоритмічність дослідницької компетентності. Вихованець, який займається дослідженням, здатний переносити дослідницький підхід на різні сфери діяльності та застосовувати у різних ситуаціях, що підтверджує поліфункціональність, універсальність і надпредметність дослідницької компетентності. Багатомірність дослідницької компетентності підтверджується застосуванням вихованцями у дослідженні аналітичних, критичних, комунікативних та інших умінь. Ця компетентність мобільна, рухлива, варіативна в будь-якій ситуації та на будь-якому предметному матеріалі.

Таким чином, ми приходимо до висновку, що дослідницька компетентність має всі характеристики ключових компетентностей.

Проблема сутності дослідницької компетентності вирішується через відношення до:

- цілей та завдань освіти, орієнтація на процесуальність освітнього процесу, під час якого вихованець здобуває суб'єктивно нові знання;
- освіти як моделі взаємодії людей у сучасному світі (полісуб'єктність, толерантність, «гармонізуючий діалог», відповідальність);
- самостійного прогнозування майбутнього результату та пошуку шляхів його досягнення;

Дослідницька компетентність як складова якість особистості проходить процес розвитку, який може бути охарактеризований різними рівнями цієї досліджуваної інтегральної особистісної якості.

Розв'язуючи проблему сутності дослідницької нами виділені показники та рівні дослідницької компетентності:

- оптимальний рівень характеризується усвідомленням соціальної значущості дослідження, наявністю пізнавальних, професійно ціннісних та особистісних мотивів; стійким інтересом до дослідження та способів його здійснення; задо-

воленістю отриманими результатами; бажанням продовжувати дослідження; сформованістю методологічних знань, усвідомленістю, повнотою та послідовністю виконуваних дій. Вихованці відрізняються високою активністю та самостійністю під час виконання дослідження; адекватними самоаналізом та самооцінкою власних дослідницьких дій та особистісних якостей. Їм властиве прагнення до цілепокладання, рефлексії, самоосвіти, що виявляється у постійному вивченні наукової літератури та якісному її аналізі.

- допустимий рівень характеризується сформованістю внутрішніх мотивів спрямованих дослідження, наявністю ситуативного інтересу щодо нього. Зазначається недостатньо повне і не завжди послідовне виконання дій, складових структури дослідження, незатребуваність окремих його елементів. Вихованцям властива невисока ступінь активності та самостійності при виконанні дослідження. Задоволеність результатами дослідження та прагнення до самоаналізу, до самооцінки відзначаються у міру виникнення інтересу. Спостерігається ціннісне ставлення до самоосвіти і натомість епізодичного вивчення наукової літератури; недостатнє володіння способами та прийомами її обробки.

- недостатній рівень характеризується наявністю у вихованців лише зовнішнього мотиву, що зумовлює участь у дослідженні, чи байдужим ставленням щодо нього; приблизним уявленням про дослідження, умови його здійснення; слабким володінням вміннями дослідження; недостатньо усвідомленим та непослідовним виконанням дослідницьких процесів. Вихованці відрізняються низькою активністю та самостійністю при виконанні дослідницьких завдань, відтворюючи знання та вміння лише на репродуктивному рівні за відомим алгоритмом. У них відсутнє прагнення самоосвіти, не характерне звертання до наукової літератури, низький рівень володіння вміннями дослідження. Учні не відчують потреби у самоаналізі своєї діяльності та її результатів. Їх відрізняє часто неадекватна самооцінка дослідницьких дій та особистісних якостей.

Будь-яка компетентність формується та проявляється у діяльності. Діяльність – це сутнісна характеристика людського життя. Розглянемо докладніше дослідницьку діяльність. Дослідницька діяльність, як природна діяльність, що використовується дитиною від народження, слугує насамперед основою її освіти. Таке розуміння дає змогу подолати поширену серед педагогів та організаторів освіти помилку, що учень не може відкрити нічого цінного, оскільки це прерогатива великих наукових лабораторій та фахівців-дослідників. Для нашого дослідження цінною є думка про те, що метою дослідницької діяльності є не тільки кінцевий результат (знання), але і сам процес, в ході якого розвиваються дослідницькі здібності учнів за рахунок придбання ними нових знань, умінь та навичок, тренування вже розвинених, розширення кругозору, зміни своєї мотивації та становища в молодіжному співтоваристві.

Під дослідною діяльністю вихованців ми розуміємо вмотивовану, самоорганізовану діяльність, зумовлену логікою наукового дослідження та особистісним ставленням до проблеми, що розв'язується, спрямована на отримання нового знання. З функціональної точки зору головна мета дослідницької діяльності в тому, щоб вихованці здобували навички дослідження як універсального способу освоєння дійсності шляхом підвищення мотивації до навчання та активізації особистісної позиції в освітньому процесі.

На основі аналізу психолого-педагогічної літератури та власного досвіду дослідницької діяльності ми виділяємо сутнісні характеристики дослідницької діяльності:

- мотивованість та самоорганізованість;
- спрямованість на отримання суб'єктивного чи об'єктивного нового знання;
- зумовленість логікою наукового дослідження.

Дослідницька діяльність вихованців є основою становлення дослідницької компетентності. Процес становлення дослідницької компетентності спирається на встановлену у психології структуру пізнавальної діяльності, що складається з: залучення учнів до дослідницької діяльності; формування мотиваційно-ціннісного ставлення до дослідницької діяльності; навчання технології дослідницької діяльності; відпрацювання отриманих навичок щодо розв'язання дослідницьких завдань.

Зі сказаного вище робимо висновок, що для створення умов становлення готовності вихованця до дослідницької діяльності необхідне спеціальне педагогічне забезпечення. Однією із складових педагогічного забезпечення дослідницької діяльності є формування дослідницької культури: навчання пошуку проблемних ситуацій; навчання дискусійної культури та процедури обговорення; емоційної та інтелектуальної рефлексії процесу дослідницької діяльності.

Умову, що сприяє становленню дослідницької компетентності учнів, ми пов'язуємо з орієнтацією змісту освіти на формування готовності вихованців до дослідницької діяльності, у процесі якої здійснюється становлення дослідницької компетентності. Розглянемо методологічні принципи побудови змісту освіти, що сприяє становленню дослідницької компетентності.

Підтримка інтересу вихованців до певної наукової галузі, облік різноманіття потреб, здібностей та схильностей, а також спрямованість на розвиток дослідницької компетентності зумовлює вимоги до змісту освіти, яка має бути проблемною, відкритою, різноманітною, багатофункціональною, диференційованою, динамічною, мати глобальний характер тем і проблем і спрямованою на розвиток мисленнєвих процесів.

Уточнимо характеристики змісту освіти, що сприяє становленню дослідницької компетентності. Ставлячи за мету, становлення дослідницької компетентності вихованців, необхідно орієнтувати зміст освіти на розвиток мисленнєвих операцій (аналіз, порівняння, узагальнення, синтез,

установлення причинно-наслідкових зв'язків, систематизація, власне бачення тощо

Багатофункціональність змісту освіти передбачає включення аксіологічного, когнітивного, діяльнісно-творчого та особистісного компонентів.

Аксіологічний компонент вводить вихованців у світ цінностей і надає їм допомогу у виборі особистісно значимої системи ціннісних орієнтацій. Когнітивний – забезпечує учнів науковими знаннями про людину, культуру, історію, природу. Діяльнісно-творчий компонент сприяє формуванню та розвитку в учнів різноманітних способів діяльності, творчих здібностей, необхідних для самореалізації особистості. Особистісний компонент забезпечує самопізнання, розвиток рефлексивних здібностей, оволодіння способами саморегуляції, самовдосконалення, морального самовизначення, формує життєву позицію.

Важливо зазначити, що особистісний компонент є системотворчим у змісті особистісно-орієнтованої освіти і цим воно суттєво відрізняється від традиційного, системоутворюючим компонентом якого визнається когнітивний компонент.

Визначені вимоги до змісту освіти, необхідно ще доповнити вимогою динамічності, що особливо проявляється в умовах мінливості навколишнього світу. Сучасний зміст освіти повинен бути відкритим, відповідати сучасному стану досліджуваного навколишнього світу, оскільки з підвищенням наукомісткості людської практики наростає його динамічність.

Таким чином, нами виділені вимоги до змісту освіти, які сприяють становленню дослідницької компетентності, а саме: проблемність, відкритість, різноманіття, багатофункціональність, диференціація та інтеграція, динамічність.

Аналіз педагогічної літератури дозволив нам визначити принципи організації змісту дослідницької роботи вихованців як основи розвитку творчої індивідуальної діяльності та становлення дослідницької компетентності:

Принцип послідовності (відповідності) передбачає організацію індивідуально-дослідницької діяльності у відповідності до набутих навичок та умінь у цьому виді діяльності на попередньому етапі.

Принцип рівності (зацікавленості) включає управління індивідуально-дослідницькою діяльністю залежно і відповідно до набутого досвіду дослідницької діяльності.

При цьому «рівень вихованця» враховує рівень підготовленості до певного рівня дослідницької діяльності, інтереси, наукові схильності, здібності та можливості.

Принцип тимчасового розвитку (планування) пов'язаний із визначенням часового проміжку на наукове дослідження. Реалізація цього принципу вимагає розвитку таких якостей особистості, як наполегливість у подоланні труднощів і досягненні цілей, вироблення працьовитості тощо.

Принцип різноманіття включає різноманітність тематики, різноманітність наукових керівників, різноманітність творчих колективів,

різноманітність форм підбиття підсумків (семінари, захист проєктів, науково-практичні конференції). Все це дає вихованцю широку можливість різноманітного самопрояву та самореалізації.

Принцип постійного вдосконалення пов'язаний з безперервністю розвитку, удосконаленням та продовженням роботи для досягнення більш високих результатів всіх учасників індивідуально-дослідницької діяльності.

Таким чином, як одну з умов, що сприяє становленню дослідницької компетентності, ми виділяємо орієнтацію змісту освіти на становлення готовності учнів до дослідницької діяльності на основі принципів проблемності, глобального характеру тем і проблем, різноманіття та багатофункціональності, спрямованості на розвиток універсальних способів пізнавальної діяльності.

Таким чином, як одну з умов, що сприяє становленню дослідницької компетентності, ми виділяємо орієнтацію змісту освіти на становлення готовності учнів до дослідницької діяльності на основі принципів проблемності, глобального характеру тем і проблем, різноманіття та багатофункціональності, спрямованості на розвиток універсальних способів пізнавальної діяльності.

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Ми визначили сутність дослідницької компетентності вихованців; дослідницька діяльність учнів. Встановили взаємозв'язок дослідницької діяльності та дослідницької компетентності та взаємовплив їх один на одного. З одного боку дослідницька діяльність здійснюється ефективно, якщо людина має дослідницьку компетентність, а з іншого дослідницьку компетентність формується в умовах дослідницької діяльності. Визначили, що становлення дослідницької компетентності відбувається через дослідницьку діяльність для здійснення якої необхідна організація освітнього процесу, що ставить учня в позицію дослідника, який оволодіває універсальними способами пізнавальної діяльності, значущими за межами конкретного змісту. Виявили та охарактеризували показники (сформована здатність до цілепокладання, цільового виконання та рефлексії в дослідній діяльності) та рівні становлення дослідницької компетентності (оптимальний, допустимий, недостатній).

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Біда О.А. Зміст поняття “дослідницька компетентність” у вітчизняній та зарубіжній літературі. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: “Педагогічні науки”. 2017. № 15. С. 3-6.
2. Головань М.С. Яценко В. В. Сутність та зміст поняття «дослідницька компетентність». Теорія та методика навчання фундаментальних дисциплін у вищій школі, 2012. № 7. С. 55-62.
3. Ключові новації в освіті: Новий закон України “Про освіту”. Міністерство освіти і науки України. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/BOOKLETTE_IN FO-ZAKON-2018_PRESS.pdf.

4. Нова українська школа. Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>.

5. Рекомендація Європейського Парламенту та Ради (ЄС) “Про основні компетенції для навчання протягом усього життя” від 18 грудня 2006 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_975#Text.

6. Сипчук Є. Категорія “дослідницька компетентність” у філософській та історико-педагогічній науковій літературі. Гуманізація навчально-виховного процесу. 2022. № 1(101). С. 149-157.

REFERENCES

1. Bida, O. A. (2017). Zmist poniattia “doslidnytska kompetentnist” u vitchyzniani ta zarubizhnii literaturi. [The content of the concept of "research competence" in domestic and foreign literature]. Visnyk Cherkaskoho natsionalnoho universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho. Serii: “Pedagogichni nauky”. № 15. S. 3-6. [in Ukrainian]
2. Holovan, M.S. Yatsenko, V. V. (2012). Sutnist ta zmist poniattia «doslidnytska kompetentnist». [The essence and content of the concept of "research competence". Teoriia ta metodyka navchannia fundamentalnykh dystsyplin u vyshchii shkoli, № 7. S. 55-62. [in Ukrainian]
3. Kliuchovi novatsii v osviti: Novyi zakon Ukrainy “Pro osvitu”. [Key innovations in education: New Law of Ukraine "On Education"]. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/BOOKLETTE_IN FO-ZAKON-2018_PRESS.pdf. [in Ukrainian]
4. Nova ukrainska shkola [New Ukrainian school]. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf>. [in Ukrainian]
5. Rekomendatsiia Yevropeiskoho Parlamentu ta Rady (YeS) “Pro osnovni kompetentsii dlia navchannia protiahom usoho zhyttia” vid 18 hrudnia 2006 roku. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_975#Text. [in Ukrainian]
6. Sypchuk, Ye. (2022). Katehoriia “doslidnytska kompetentnist” u filosoфskii ta istoryko-pedahohichnii naukovii literaturi. [Category "research competence" in philosophical and historical-pedagogical scientific literature]. Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu. № 1(101). 149-157. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

БАБЕНКО Тетяна Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки та спеціальної освіти Центральноукраїнського державного університету імені Володимира Винниченка

Наукові інтереси: соціально-професійне становлення майбутнього фахівця; розвиток дослідницької компетентності вихованців.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

BABENKO Tetyana Vasylivna – candidate of pedagogy, Associate Professor of the Department of Pedagogy and Special Education of the Volodymyr Vynnychenko Centralukrainian State University.

Scientific interests: socio-professional development of the future teacher; development of pupils' research competence.

Стаття надійшла до редакції 18.10.2024 р.